

«ОФТАЛЬМОЛОГІЯ»

Програма вступних іспитів для вступу до аспірантури

Загальні поняття

Історія офтальмології. Основні діагностичні методи. Сліпота. Поняття норми та патології органа зору. Досягнення сучасної офтальмології.

Основні причини зниження зору у людей різного віку і статі. Питання крайової очної патології.

Сліпота. Характеристика абсолютної, предметної і побутової, професійної сліпоти. Найчастіші захворювання, що призводять до сліпоти людей різного віку. Відмінність причин сліпоти у дітей і дорослих.

Роль Українського товариства сліпих в організації всебічної допомоги сліпим. Організація офтальмологічної допомоги дорослому і дитячому населенню. 6. Характеристика медичної мережі: очні кабінети поліклінік, міжрайонні кабінети охорони зору дітей, консультативні поліклініки, очні стаціонари, диспансери, травмпункти. Спеціалізовані очні санаторії, спеціалізовані очні дитячі садки, санаторні очні табори тощо. Функції та підпорядкування цих закладів. Заходи щодо охорони зору дітей в дошкільних закладах і школах. Показання і протипоказання до трудового навчання та ін. Роль учителів, вихователів, лікарів, активу.

Анатомія і фізіологія органу зору

Три відділи зорового аналізатора: очне яблуко, провідні шляхи (зоровий нерв, зоровий тракт), підкоркові центри, зорові центри кори головного мозку.

Очне яблуко — периферичний відділ зорового аналізатора. Його зовнішня капсула — склера, рогівка. Особливості будови рогівки, її іннервація, живлення, функції (світлозаломна і захисна).

Судинна оболонка та три її відділи: райдужна, війкове тіло, chorioidea (власна судинна оболонка). Райдужка, її будова, функції, кровопостачання, іннервація. Війкове (ціліарне) тіло, ціліарні відростки, будова та функції (утворення внутрішньоочної рідини).

Акомодаційний м'яз, його особливості та іннервація. Chorioidea (власна судинна оболонка), її будова і взаємодія із сітківкою. Дві системи кровопостачання судинної оболонки, їх роль у виникненні і поширенні запальних процесів.

Сітківка, її зорово-нервові елементи (пігментні клітини, колбочки та палички). Жовта пляма, особливості її будови. Зоровий акт. Теорія зору. Основні елементи зорового акту: світловідчуття, периферичний зір, формений зір, бінокулярний зір.

Зоровий нерв як продовження внутрішнього шару сітківки, частковий зоровий перехрест (хіазма), зоровий тракт, підкоркові зорові центри, зорові центри кори головного мозку.

Вміст очного яблука та камери ока. Кришталік, функції (світлозаломна і акомодаційна), особливості його будови, живлення. Циннова зв'язка (війковий поясок). Скловидне тіло.

Передня камера, її вміст. Внутрішньоочна рідина, її склад та роль у внутрішньоочному обміні. Кут передньої камери (райдужно-рогівковий), фонтанові простори.

Шлемнів канал (венозний синус склери). Задня камера. Шляхи відтоку внутрішньоочної рідини. Вплив центральної нервової системи через вазомоторний і трофічний апарати на ваутрішньоочний обмін.

Очна ямка, стінки орбіти. Отвори очної ямки: зоровий отвір (зоровий нерв, очна артерія); верхня орбітальна щілина (окоруховий, відвідний та блоковидний нерви, перша гілка трійчастого нерва); нижня очноямкова щілина.

Відношення орбіти до додаткових пазух носа і порожнини черепа. Вміст орбіти: заорбітальна клітковина, нерви, ціліарний вузол, окорухові м'язи; місце їхнього початку і прикріплення, іннервації, функції. Тенонова капсула, теноновий простір, їхнє значення. Тарзоорбітальна фасція, її значення.

ФУНКЦІЇ ОРГАНА ЗОРУ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження центрального зору. Гострота зору, одиниця її виміру, кут зору. Величина мінімального кута зору. Принцип побудови таблиць для вимірювання гостроти зору. Визначення гостроти зору за допомогою таблиць. Необхідність точного фокусування зображень на сітківці для здійснення роздільного сприйняття двох точок під мінімальним кутом зору. Роль оптичної системи ока.

Дослідження кольорового зору. Колір і його основні ознаки. Умови, необхідні для розпізнавання кольорів. Трихроматизм нормального людського ока. Дихромазія. Пояснення помилок, допущених дихроматом. Діагностика кольоросліпоти. Поліхроматичні таблиці.

Дослідження периферичного зору — поля зору. Нормальні границі поля зору, фізіологічна скотома. Способи визначення поля зору: контрольний, периметрія, кампіметрія. Концентричне звуження поля зору. Сектороподібні дефекти, половинне випадіння поля зору обох очей (геміанопсія), обмежені дефекти в полі зору (скотома), центральна скотома.

Дослідження сутінкового зору. Пороги розпізнавання і подразнення, їхня не сталість. Адаптація. Теорія двоїстості зору. Адаптаційні криві. Гемералопія. Методи виявлення гемералопії. Феномен Пуркин'є і метод С.В.Кравкова. Гемералопія симптоматична і есенціальна, їхній зв'язок із загальним станом організму, професійними і побутовими умовами.

Дослідження бінокулярного зору. Бінокулярний зір та його сутність. Поняття про відповідні і невідповідні точки сітківки. Фізіологічне подвоєння. Умови глибинного зору.

Роль кори головного мозку в стереоскопічності зору. Схема роботи окорухових м'язів. Фіксаційні та фузійні рухи очей. Виховання рефлексу фузії. Оцінка глибини, окомір.

Способи визначення бінокулярного зору: установочний рух за допомогою двох олівців, дослід з «отвором у долоні». Порушення бінокулярного зору.

РЕФРАКЦІЯ ТА АКОМОДАЦІЯ

24. Вчення про рефракцію. Оптична система очей, її складові частини. Одиниця виміру рефракції — діоптрія. Поняття про фізичну рефракцію ока і вікова динаміка її розвитку.

25. Характеристика клінічної рефракції та її різновиди: еметропія, міопія, гіперметропія. Астигматизм. Методи дослідження. Поняття про співрозмірну і неспіврозмірну клінічну рефракцію (еметропія, аметропія, анізометропія).
26. Вікова характеристика та питома вага різних видів рефракції. Залежність клінічної рефракції від заломленої сили оптичних середовищ та довжини вісі ока. Об'єктивні і суб'єктивні методи визначення клінічної рефракції.
27. Еметропія, її клінічна характеристика, поширення, методи визначення.
28. Гіперметропія (далекозорість). Вікова динаміка, поширення. Особливості оптичної корекції гіперметропії.
29. Міопія (короткозорість). Характеристика, вікова динаміка і поширення. Природжена і прогресуюча короткозорість. Зміни в оболонках ока під час прогресуючої короткозорості. Патогенез, класифікація, роль несприятливих факторів. Принципи медикаментозного та хірургічного лікування. Профілактика. Оптимальна окулярна корекція, контактна корекція, рефракційна хірургія за допомогою ексимерного лазеру.
30. Астигматизм. Характеристика, поширення, вікова динаміка. Види астигматизму, методи його визначення. Особливості скелець, що застосовуються для корекції астигматизму. Контактні лінзи.
31. Акомодація. Конвергенція та її роль при акомодатії. Довжина та об'єм акомодатії. Зміни акомодатії, пов'язані з віком. Спазм і параліч акомодатії, їх причини. Діагностика спазмів акомодатії та їх профілактика. Зорова втома (астенопія) і методи її лікування.
32. Пресбіопія (віковий, старечий зір) і її корекція залежно від вихідної клінічної рефракції та віку. Гігієна зорової роботи в дитячому та похилому віці.

ЗАХВОРЮВАННЯ ПОВІК

33. Блефарит, ячмінь, халязіон, абсцес, флегмона повіки.
34. Ураження нервово-м'язової системи повік. Птоз, лагофтальм.
35. Природжені аномалії (колобома повік, анкілоблефарон, заворот, виворіт повік, епікантус, птоз).
36. Захворювання повік, спричинені демодекозом (особливості клінічної картини, діагностика, лікування та профілактика).
37. Новоутворення повік (доброякісні, злоякісні). Показання до хірургічного лікування, кріодеструкції, електроексцизії, променевої терапії, діатермокоагуляції та хіміотерапії.

ЗАХВОРЮВАННЯ СЛІЗНИХ ОРГАНІВ

38. Природжені аномалії слізної залози. Дакріоаденіт. Етіологія, клініка, методи діагностики, перебіг, ускладнення. Принципи лікування.
39. Синдром Сьєгрена ("сухий" синдром під час ураження слізних та інших екзокринних залоз). Патогенез, стадії клінічного перебігу, наслідки. Одночасне ураження слинних, бронхіальних залоз, травного каналу, суглобів. Методи діагностики. Методи терапії. Роль лікаря загального профілю у своєчасній діагностиці і комплексному лікуванні синдрому Сьєгрена.
40. Новоутворення слізної залози (аденокарцинома). Клініка, перебіг, методи діагностики, лікування, прогноз.

41. Природжені і набуті зміни слъзовідвідних шляхів. Відсутність або дислокація слізних точок, звуження або облітерація слізних каналців, дивертикул слізного мішка, стеноз слізноносового каналу. Методи діагностики, принципи і термін оперативного лікування.

42. Дакріоцистит новонароджених. Клінічні ознаки, причини і час появи. Методи діагностики та лікування, можливі ускладнення.

43. Дакріоцистит хронічний. Клініка, причини, перебіг, ускладнення. Методи оперативного лікування. Профілактика. •

44. Дакріоцистит гострий (флегмона слізного мішка). Клініка, перебіг, наслідки. Принципи лікування і профілактики.

ХВОРОБИ КОН'ЮНКТИВИ

45. Кон'юнктивіт. Гострий кон'юнктивіт, скарги, виділення, вигляд кон'юнктиви, кон'юнктивальна ін'єкція очного яблука і на відміну від перикорнеальної. Етіологія. Методи лікування. Профілактика поширення кон'юнктивіту в дитячих закладах. Епідемічний кон'юнктивіт субтропічних і тропічних широт, викликаний паличкою Коха-Уікса. Заходи масової профілактики, санітарно-гігієнічні заходи. Особливості діагностики гострою кон'юнктивіту (диплобацилярного, пневмококового, дифтерійного) та лікування.

46. Гнобленорея новонароджених і дорослих. Її профілактика та лікування. Дифтерія кон'юнктиви, її симптоми, ускладнення виразкою рогівки. Наслідки. Лікування загальне і місцеве.

47. Вірусний кон'юнктивіт (герпесвірусний, аденовірусний). Особливості діагностики та лікування. Кіревий та віспяний кон'юнктивіт: діагностика, клінічний перебіг, лікування та профілактика.

48. Кон'юнктивіт хронічний. Необхідність виявлення і усунення хронічно діючих факторів. Хронічний кон'юнктивіт як професійна патологія і заходи його профілактики у промисловості й сільському господарстві.

49. Трахома. Визначення. Етіологія. Патогенез. Чотири стадії розвитку трахоми. Наслідки. Ускладнення. Паратрахома. Етіологія. Патогенез. Особливості діагностики та лікування. Диференціальна діагностика з фолікулярним і фолікулярним кон'юнктивітом. Лікування: медикаментозне, хірургічне, загальне. Лікування ускладнень. Поширення і епідеміологія трахоми та паратрахоми. Боротьба з трахомою в Україні.

50. Дистрофічні зміни кон'юнктиви (крилоподібна пліва, пінгвекула). Показання до хірургічного лікування.

51. Пухлини кон'юнктиви. Доброякісні (дермоїд, папілома), злоякісні (меланома, рак). Показання до променевої терапії, діатермокоагуляції, хірургічного лікування.

ЗАХВОРЮВАННЯ РОГІВКИ

52. Кератит екзогенного походження. Інфекційний кератит бактеріального походження. Виразки рогівки. Умови виникнення виразкового процесу в рогівці. Повзуча виразка рогівки (*ulcus corneae serpens*). Клініка, перебіг, наслідки.

53. Кератит вірусної етіології. Аденовірусний кератокон'юнктивіт. Клініка. Перебіг. Лікування місцеве і загальне. Епідеміологія. Профілактика.

54. Кератит, обумовлений захворюваннями кон'юнктиви, повік і мейбомієвих (тарзальних) залоз. Лікування. Профілактика.
55. Катаральний кератит під час гострого кон'юнктивіту. Профілактика, лікування.
56. Кератит ендogenousного походження. Інфекційний кератит.
57. Кератит під час природженого сифілісу (паренхіматозний). Клініка. Циклічність перебігу. Наслідки. Причини виникнення. Симптоми природженого сифілісу. Серологічні показники. Лікування специфічне, загальнозміцнююче і місцеве симптоматичне.
58. Туберкульозний кератит. Гематогенний туберкульозний кератит під час туберкульозного метастатичного іридоцикліту. Клініка трьох різних його форм. Патогенез. Лікування загальне: специфічне комплексне, десенсибілізуюче, загальнозміцнююче; лікування місцеве: симптоматичне і специфічне.
59. Туберкульозно-алергічний кератит. Клініка і перебіг. Загальний стан дитячого організму. Лікування загальне: специфічне, десенсибілізуюче та загальнозміцнююче. Лікування місцеве: специфічне і симптоматичне. Профілактика туберкульозних уражень.
60. Нейрогенний кератит. Нейропаралітичний кератит під час ураження трійчастого нерва. Клініка -- відсутність чутливості, ареактивність ока.
61. Герпетичний кератит. Клініка різних форм. Перебіг. Наслідки. Теорії патогенезу. Лікування. Кератит під час оперізуючого лишая. Клініка уражень рогівки, шкіри і загального стану. Лікування загальне і місцеве.
62. Грибкові ураження рогівки. Клініка, перебіг, особливості діагностики. Специфічні методи лікування.
63. Авітамінозний кератит. Ураження рогівки при авітамінозі А. Прексероз. Ксероз рогівки. Кератомалія. Клініка. Перебіг. Лікування. Профілактика.
64. Дистрофія рогівки. Первинна дистрофія: дегенерація Гренува, плямиста дистрофія Фера, Решітчаста дистрофія Діммера. Вторинна дистрофія рогівки. Причини виникнення, особливості клініки та лікування.

ПАТОЛОГІЯ СКЛЕРИ

65. Етіологія, патогенез захворювань склери (склериту, епісклериту, ектазії, стафіломи склери, склеромаліяції). Діагностика та сучасні методи лікування. Новоутворення склери, діагностика, лікування.

ПАТОЛОГІЯ СУДИННОГО ТРАКТУ

66. Частота захворювань судинного тракту серед загальної очної патології. Тяжкі наслідки захворювань судинного тракту як причина слабого зору та сліпоти. Структура захворювань судинного тракту (запальні, дистрофічні процеси, новоутворення, природжена аномалія).
67. Запалення судинного тракту (увеїт). Найчастіші причини виникнення увеїту у людей різного віку. Патогенетичні механізми розвитку увеїту: інфекційно-метастатичні і токсико-алергічні. Класифікація увеїту за перебігом, локалізацією, клініко-морфологічної картиною, етіологією, імунологічним статусом.
68. Основні морфологічні, функціональні ознаки і механізми увеїту (хоріоїдиту, панувеїту). Вікові особливості перебігу і наслідків увеїту. Диференціальний діагноз захворювань судинного тракту залежно від їх етіології за клінічною, лабораторною

(необхідність допоміжних методів дослідження: рентгенологічних, електрофізіологічних та імунологічних) картиною (грипозний, колагенозний, вірусний, туберкульозний, сифілітичний, токсоплазмозний, фокальний та ін.).

69. Організація, принципи, методи загального і місцевого лікування переднього і заднього увеїту залежно від етіології та характеру процесу. Наслідки. Профілактика.

70. Дистрофічні захворювання райдужки та ціліарного тіла. Причини виникнення. Форми (хронічна дисфункція ціліарного тіла, синдром Фукса). Диференціальний діагноз з переднім увеїтом. Клініка, перебіг, принцип лікування.

71. Аномалії розвитку судинної оболонки (колобома райдужки, колобома війкового тіла, колобома хоріоїдеї, аніридія, полікорія, хоріодермія, альбінізм, залишкова зінична мембрана).

72. Новоутворення судинної оболонки. Доброякісні (кіста, невус, нейрофібром, невринома, лейоміома). Особливості клініки, принципи лікування. Злоякісні пухлини (меланома, меланосаркома). Діагностика. Показання до хірургічного та лазерного лікування.

ПАТОЛОГІЯ ОКОРУХОВОГО АПАРАТУ

73. Зміни окорухового апарату, які найчастіше виявляються. Розлад глибинного (бінокулярного) зору. Уявна та прихована косоокість. Співдружнтя і паралітична косоокість. Принципи лікування співдружньої та паралітичної косоокості. Профілактика косоокості.

74. Ністагм. Причини виникнення, принципи лікування.

ЗАХВОРЮВАННЯ ОРБИТИ

75. Запальні захворювання орбіти: остеоперіостит, флегмона орбіти, тромбоз печеристої пазухи, пов'язані із захворюванням зубощелепної системи (періодонтит гострий і хронічний, прикоренева гранулема, остемієліт щелеп, флегмона і абсцес щелепно-лицьової ділянки та шиї, фурункул або карбункул обличчя, бешиха обличчя).

76. Шляхи поширення інфекції в орбіту (по венозним і лімфатичним судинам, гематогенно-метастатичним шляхом). Загальна симптоматика, характерна для запального процесу в орбіті.

77. Методи діагностики запальних захворювань орбіти, клініка і перебіг.

78. Новоутворення очної ямки. Доброякісні пухлини (кіста, дермоїдна кіста, ангиома, остеома). Злоякісні пухлини (саркома, карцинома). Використання рентгенографії, комп'ютерної томографії, магнітно-резонансної томографії, венографії, каротидної ангиографії, термографії в діагностиці пухлин орбіти. Особливості клінічного перебігу. Методи лікування.

ХВОРОБИ КРИШТАЛИКА

79. Катаракта природжена та стареча, її розвиток, патогенез, класифікація. Ознаки зрілості катаракти. Методи лікування. Показання до операції. Афекія, методи корекції. Катаракта природжена. Аномалії розвитку кришталика. Аномалії положення кришталика (вивих, підвивих).

ПАТОЛОГІЯ СКЛОВИДНОГО ТІЛА

80. Природжена патологія скловидного тіла (первинна гіперплазія, залишки гіалоїдної артерії). Діагностика, лікування. Набута патологія скловидного тіла (крововилив, деструкція, сторонні тіла). Діагностика, сучасні методи лікування.

ГЛАУКОМА

81. Визначення і кардинальні симптоми. Класифікація. Значення стану серцево-судинної і нервової системи у виникненні і перебігу глаукоми.

82. Відкрито- та закритокутова глаукома (діагностика, клінічний перебіг).

83. Гострий приступ глаукоми. Скарги. Симптоми місцеві і загальні. Перебіг.

Наслідки лікувального і нелікувального гострого приступу. Диференціальна діагностика з гострим іритом. Лікування невідкладне: консервативне загальне і місцеве. Показання і строки хірургічного лікування.

84. Диференціальна діагностика глаукоми з початковою старечою катарактою. Перебіг. Лікування: режим міотиків, показання до хірургічного та лазерного лікування, принципи хірургічного лікування. Режим хворого на глаукому.

85. Вроджена глаукома (етіологія, патогенез), особливості клініки та лікування.

86. Вторинна глаукома, клінічні форми, принципи діагностики та лікування.

87. Сліпота внаслідок глаукоми. Профілактика, методи ранньої діагностики глаукоми. Активне виявлення хворих на глаукому. Диспансеризація хворих на глаукому.

ЗАХВОРЮВАННЯ ЗОРОВОГО НЕРВА, ХІАЗМИ І ЗОРОВОГО ТРАКТУ

88. Класифікація і поширення захворювань зорового нерва у дорослих і дітей.

89. Запалення (неврит) зорового нерва. Папіліт і ретробульбарий неврит. Клініка. Етіологія. Особливості офтальмоскопічної картини і стану зорових функцій.

90. Роль розсіяного склерозу у виникненні невриту. Принципи лікування. Прогноз. Наслідки.

91. Ішемічна нейропатія. Етіологія. Клініка. Невідкладна допомога. Принципи лікування. Наслідки.

92. Механічне пошкодження зорового нерва.

93. Гострі та хронічні отруєння (деревний, етиловий спирти, свинець, хінін, наркотики, тютюнопаління). Клініка. Принципи лікування. Невідкладна допомога.

94. Застійний диск зорового нерва. Причини. Стадії розвитку і властиві їм офтальмологічні зміни та стан зорових функцій.

95. Принципи патогенетичного і симптоматичного лікування. Диференціальна діагностика застійного диска і невриту зорового нерва.

96. Атрофія зорового нерва. Аномалії розвитку диска зорового нерва (колобома, гіпоплазія, ямка, мієлінові волокна, псевдоневрит).

97. Запалення хіазми (хіазміт, оптико-хіазмальний арахноїдит). Клініка. Принципи лікування. Ураження зорового канатика (зорового тракту). Роль дослідження поля зору в діагностиці захворювань хіазми і зорового тракту.

ЗАХВОРЮВАННЯ СІТКІВКИ

98. Гостра непрохідність центральної артерії сітківки та її гілок. Клініка. Невідкладна допомога. Тромбоз центральної вени сітківки та її гілок. Клініка, прогноз, наслідки.
99. Запальні і дистрофічні захворювання сітківки. Перифлебіт сітківки. Ретиніт.
100. Ретролентарна фіброплазія. Пігментна дистрофія. Дистрофія сітківки в ділянці жовтої плями.
101. Відшарування сітківки. Етіологія. Скарги. Офтальмоскопічна картина. Строки і методи оперативних втручань. Роль фото- і лазерокоагуляції у профілактиці та лікуванні відшарування сітківки. Наслідки. Новоутворення сітківки.

ПОШКОДЖЕННЯ ОРГАНА ЗОРУ

102. Класифікація травм органа зору. Тупі травми органа зору.
103. Контузія повік і кон'юнктиви. Крововилив під шкіру повік, їх джерела. Підшкірна емфізема.
104. Контузія очного яблука: пошкодження рогівки, склери, райдужки, субкон'юнктивальні розриви склери, ціліарного тіла, крововилив у скловидне тіло, розриви цинкової зв'язки, пошкодження кришталика (травматична катаракта), струс (помутніння) сітківки оболонки, розрив та відшарування сітківки, пошкодження зорового нерва.
105. Симптоми і методи діагностики контузії. Лікування наслідків контузії очного яблука.
106. Сторонні тіла в кон'юнктивальному мішку і заглиблені в поверхневі шари рогівки. Методи виявлення і видалення їх.
107. Проникаючі пошкодження очного яблука, вірогідні та сумнівні ознаки проникаючого поранення. Класифікація, наслідки. Принципи спеціалізованої допомоги.
108. Опіки ока та його придатків. Симптоми і клінічний перебіг опіку повік, кон'юнктиви і рогівки при кислотному, лужному і термічному впливі.
109. Опіки променистою енергією (ультрафіолетове, інфрачервоне, рентгенівське, ультразвукове випромінювання). Невідкладна допомога. Лікування патогенетичне, симптоматичне, медикаментозне, хірургічне. Ускладнення та сучасні методи їх лікування.
110. Професійні пошкодження органа зору. Травматизм очей в металообробній промисловості, його причини, характер і заходи боротьби з ним. Особливості сільськогосподарського травматизму очей.
111. Організація правильної само- і взаємодопомоги та доставка до спеціаліста. Принципи організації боротьби з очним травматизмом: заходи санітарно-технічні, індивідуального захисту.

ЗМІНИ ОРГАНА ЗОРУ ПРИ ЗАГАЛЬНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ

112. Зміни ока при серцево-судинних захворюваннях (гіпертонічна і гіпотонічна хвороба, атеросклероз, інфаркт міокарда).
113. Зміна органа зору під час захворювання крові (лейкоз, злоякісна анемія), токсикозі вагітних, хворобах нирок.
114. Зміни органа зору під час захворювання ендокринної системи (діабет, хвороби щитовидної залози, гіпофіза).
115. Іридодіагностика як метод оцінки конституційних можливостей і

особливостей реакції організму на патологічний процес.

ЕКСПЕРТИЗА В ОФТАЛЬМОЛОГІЇ

116. Лікарська експертиза очних захворювань. Вирішення питання про тимчасову втрату працездатності, її строки, а також стійкої осіб зі значно зниженою і втраченою зоровою функцією. Українське товариство непрацездатності у зв'язку з професією. Визначення групи інвалідності. Працевлаштування сліпих (УТС).

117. Симуляція, агравація, дисимуляція зорових функцій. Суб'єктивні та об'єктивні методи їх виявлення.

Перелік питань до екзаменаційних білетів для вступу до аспірантури :

Тема : Ембріогенез і формування органу зору. Анатомія і фізіологія очного яблука, зорового шляху і захисного апарату.

- Етапи розвитку зорового аналізатора
- Три відділи зорового аналізатора
- Форма, вага, розміри і оболонки очного яблука.
- Особливості будови і живлення рогової оболонки, функції.
- Шари і функції склери, особливості будови її заднього полюса.
- Зовнішня характеристика, будова і функція райдужної оболонки.
- Будова і функції ціліарного тіла.
- Будова і функції хоріоїдеї.
- Шари, живлення і функції сітчастої оболонки.
- Особливості будови і кровопостачання сітківки в ділянці жовтої плями.
- Будова, живлення і функції кришталіка.
- Будова, живлення зорового нерву.
- Шляхи відтоку внутрішньоочної рідини.
- Особливості будови і функції повік.
- Будова краю повіки.
- Іннервація і кровопостачання повік.
- Будова і функції сльозопродукуючого апарату.
- Сльозовідвідний апарат, механізм відведення сльози.
- Особливості будови трьох відділів кон'юнктиви.
- Топографія зовнішніх м'язів ока.
- Кровопостачання, іннервація і функція зовнішніх м'язів ока.
- Будова і склад орбіти.

Тема : Методи дослідження органу зору: зовнішній огляд, бокове освітлення, офтальмоскопія, біомікроскопія, ехобіометрія.

- Методика проведення зовнішнього огляду органа зору.
- Стан яких відділів захисного апарату і очного яблука визначається методом зовнішнього огляду?
- Методика проведення простого методу бокового освітлення.
- Правила проведення комбінованого методу бокового освітлення.

- Семіотика очних захворювань, яка визначається методом бокового освітлення.
- Заломлюючі середовища ока, методи їх дослідження.
- Ознаки, які відрізняють помутніння рогової оболонки, передньої і задньої капсули кришталика, скловидного тіла.
- Методика прямої офтальмоскопії.
- Методика зворотної офтальмоскопії, деталі очного дна.
- Біомікроскопія, апаратура, методика проведення.
- Ехобіометрія.

**Тема : Центральний і периферичний зір, методи дослідження у дітей.
Світловідчуття, кольоросприйняття, біокулярний зір.**

- Визначення центрального зору.
- Поняття гостроти зору, кута зору.
- Суб'єктивні методи визначення гостроти зору у дітей.
- Принцип будови таблиць Головіна-Сівцева.
- Методика визначення гостроти зору.
- Формула Снеллена.
- Визначення гостроти зору нижче 0,1.
- Об'єктивні методи визначення центрального зору.
- Запис результатів дослідження гостроти зору.
- Поняття, визначення периферичного зору.
- Поле зору, методи його визначення.
- Межі поля зору на білий, червоний, зелений, синій кольори.
- Світловідчуття, види адаптації.
- Методи визначення темної адаптації.
- Причини порушення темної адаптації.
- Фізіологія кольоросприйняття, етапи його формування.
- Класифікація порушень кольорового зору.
- Диференційний діагноз вродженої і набутої патології кольорового зору.
- Фізіологія біокулярного зору.
- Методи визначення біокулярного зору.
- Причини і види порушення біокулярного зору.

Тема : Рефракція, акомодация, методи дослідження і корекція.

- Визначення рефракції, одиниця вимірювання.
- Фізична рефракція ока, її складові частини.
- Клінічна рефракція, визначення. Види клінічної рефракції ока.
- Клінічна характеристика еметропії, хід променів в оці.
- Гіперметропія, типи, ступені, клініка, основи корекції.
- Ускладнення не коригованої гіперметропії.
- Виписати окуляри гіперметропу в 4,0 Д.
- Міопія, клінічна характеристика, правила корекції.
- Ускладнення при міопії, профілактика, лікування.
- Консервативне лікування міопії.
- Хірургічне лікування міопії.
- Виписати окуляри міому в 5,0 Д.
- Фактори, які призводять до розвитку міопії у дітей.
- Спазм акомодативної м'язової системи (ложна міопія). Причини і лікування.

- Методи визначення і тренування резервів акомодації.
- Міопічна хвороба. Можливі ускладнення, їх профілактика.
- Лікування і профілактика міопії.
- Хірургічні методи лікування міопії.
- Вікова динаміка змін акомодації.
- Клініка пресбіопії при еметропії.
- Клініка пресбіопії при гіперметропії.
- Особливості клініки пресбіопії при міопії.
- Астигматизм. Визначення, види, типи.
- Методи визначення астигматизму.
- Схематично намалювати хід променів в оці при простому, складному і змішаному астигматизмі.
- Правила корекції простого астигматизма.
- Правила корекції складного астигматизма.
- Правила корекції змішаного астигматизма.
- Ускладнення при не коригованому астигматизмі.

Тема : Хвороби повік, слізних органів та орбіти у дітей.

- Клінічні ознаки лускоподібного і виразкового блефарита.
- Методи лікування блефаритів.
- Клініка і лікування контагіозного моллюска.
- Клініка і лікування халязіона.
- Стадії розвитку ячменя, методи лікування, ускладнення.
- Клініка і лікування флегмони повік.
- Клініка та лікування набряку Квінке.
- Клініка та лікування алергічного дерматиту.
- Клініка та лікування лагофтальма.
- Види птоза, оперативне лікування.
- Виворіт та заворот повік, клініка, лікування.
- Клініка та лікування дакріоаденіта.
- Гострий дакріоцистит, клініка, лікування.
- Хронічний дакріоцистит, етіологія, клініка, лікування.
- Дакріоцистит новонароджених, причини, клініка, лікування.
- Методи дослідження прохідності слезовідвідних шляхів у дітей.
- Загальні симптоми патології орбіти.
- Клініка та лікування флегмони орбіти.
- Клініка та лікування теноніта.
- Пухлини орбіти.

Тема : Хвороби кон'юнктиви у дітей.

- Загальна симптоматика гострих кон'юнктивітів у дітей.
- Диференційний діагноз кон'юнктивальної та перікорнеальної ін'єкції.
- Принципи лікування гострих гнійних кон'юнктивітів.
- Клініка та лікування кон'юнктивіта Кох-Уікса.
- Клініка та лікування дифтерійних кон'юнктивітів.
- Особливості клініки гонококового кон'юнктивіта.

- Профілактика і методи лікування гонококового кон'юнктивіта.
- Клінічні особливості фліктенульозного кон'юнктивіта.
- Клінічна характеристика та лікування весняно-осіннього кон'юнктивіта.
- Диференційна діагностика і лікування аденовірусних уражень очей.
- Профілактика кон'юнктивітів.
- Етіологія трахоми..
- Стадії розвитку трахоматозного процесу.
- Диференційна діагностика трахоми.
- Ускладнення і наслідки трахоми.
- Ураження кон'юнктиви при СНІДі.
- Методи лікування трахоми.
- Хірургічні методи лікування наслідків трахоми.
- Роль соціально-побутових факторів в розповсюдженні трахоми.

Тема : Захворювання рогової оболонки, склери.

- Рогівковий синдром.
- Етіологія і класифікація кератитів.
- Диференційний діагноз більма і інфільтрату рогівки.
- Клінічні ознаки виразки рогової оболонки.
- Методи лікування виразки рогової оболонки.
- Особливості клініки і лікування герпетичних кератитів.
- Клініка і лікування фліктенульозного кератиту.
- Особливості клінічного перебігу сифілітичного кератиту.
- Класифікація більм.
- Види кератопластики, показання до кератопластики і кератопротезування.
- Клініка та лікування епісклериту.
- Клініка та лікування склериту.

Тема : Захворювання судинного тракту ока.

- Клінічні ознаки передніх увеїтів.
- Клінічні ознаки задніх увеїтів.
- Етіологічна діагностика увеїтів.
- Зв'язок захворювань судинного тракту з загальною патологією.
- Синдроми, які викликають захворювання судинного тракту (хвороба Стілла, Фохта-Койанагі, Рейтера, Бехчета).
- Диференційна діагностика гострих іридоциклітів з кон'юнктивітами і гострим приступом глаукоми.
- Місцева терапія увеїтів.
- Загальне лікування запальних захворювань судинного тракту ока.
- Імунодепресанти в терапії увеїтів.
- Аномалії розвитку судинного тракту.
- Новоутворення судинного тракту.

Тема : Захворювання кришталика і скловидного тіла.

- Особливості живлення і росту кришталика.
- Види порушення форми і росту кришталика.
- Класифікація вроджених катаракт.
- Диференційний діагноз вроджених і набутих катаракт.
- Методи і терміни лікування вроджених катаракт.
- Клінічні ознаки афакії.
- Способи корекції афакії.
- Клініка вікової катаракти.
- Покази до екстра- і інтракапсулярної екстракції катаракти.
- Ускладнення екстракції катаракти - операційні і післяопераційні.
- Роль вітчизняних вчених в розробці методів діагностики, профілактики і лікування захворювань кришталика.
- Клініка і лікування помутніння скловидного тіла.

Тема : Захворювання сітківки.

- Класифікація захворювань сітківки.
- Суб'єктивна симптоматика вражень сітківки.
- Офтальмоскопічні варіанти патології сітківки.
- Клінічні ознаки гострої непрохідності центральної вени сітківки, методи лікування.
- Відшарування сітківки, клініка, діагностика, терміни і методи хірургічного лікування.
- Особливості клініки і перебігу пігментної дегенерації сітківки, лікування, прогноз.
- Особливості клініки і лікування дегенерації сітківки макулярної ділянки.

Тема : Захворювання зорового нерва.

- Методи і об'єм дослідження при патології зорового нерва.
- Клініка невриту зорового нерва.
- Методи лікування невриту зорового нерву, наслідки.
- Клінічні ознаки ретробульбарного невриту зорового нерва.
- Диференційна діагностика невриту і застійного диску зорового нерва.
- Клінічні ознаки атрофії зорового нерва, лікування.
- Клініка оптико-хіазмального арахноїдиту, діагностика.
- Лікування оптико-хіазмального арахноїдиту.
- Клініка атрофій зорового нерва.
- Принципи лікування атрофій зорового нерва.
- Клініка тромбозу кавернозного синуса.

Тема : Глаукома первинна, вроджена і вторинна.

- Будова кута передньої камери.
- Шляхи відтоку внутрішньоочної рідини.
- Патогенез відкритокутової глаукоми.
- Патогенез закритокутової глаукоми.
- Кардинальні ознаки глаукоми.

- Методи дослідження при підозрі на глаукому.
- Клініка відкритокутової глаукоми.
- Клініка закритокутової глаукоми.
- Ранні ознаки глаукоми.
- Клінічні особливості гострого приступу глаукоми.
- Диференційний діагноз гострого приступу глаукоми від гострого іридоцикліту, гострого кон'юктивіту.
- Принципи консервативної терапії первинної глаукоми.
- Покази і види хірургічного лікування первинної глаукоми.
- Профілактика сліпоти від глаукоми.
- Працевлаштування хворих глаукомою.
- Гідродинаміка ока в нормі і при вродженій глаукомі.
- Етіологія, патогенез вродженої глаукоми.
- Класифікація вродженої глаукоми.
- Клініка і лікування вродженої глаукоми.
- Класифікація вторинної глаукоми.
- Причини і патогенез вторинної глаукоми.
- Клініка різних форм вторинної глаукоми.
- Консервативна терапія при різних формах вторинної глаукоми.
- Невідкладна допомога при гострому приступі вторинної глаукоми.
- Можливі методи хірургічного лікування вторинної глаукоми з високим ВОТ.

Тема : Патологія око рухового апарату.

- Методи дослідження бінокулярного зору.
- Методи визначення кута косоокості.
- Методи визначення характеру косоокості.
- План обстеження хворого з косоокістю.
- Клініка і лікування акомодаційної косоокості.
- Клініка і лікування частково-акомодаційної косоокості.
- Клініка і лікування не акомодаційної косоокості.
- Амбліопія, її ступені, методи дослідження.
- Методи лікування амбліопії.
- Ортоптичні та диплоптичні методи лікування.
- Принципи хірургічного лікування співдружньої косоокості.
- Клініка, діагностика паралітичної косоокості.
- Лікування паралітичної косоокості.
- Організація раннього виявлення і профілактика косоокості.

Тема : Пухлини очного яблука і захисного апарату.

- Доброякісні і злоякісні пухлини орбіти, принципи їх лікування.
- Класифікація пухлин очного яблука.
- Класифікація пухлин захисного апарату очного яблука.
- Клініка і лікування вроджених гемангіом повік, орбіти.
- Клінічні ознаки і лікування ретинобластоми.
- Клініка і лікування доброякісних вроджених захворювань очного яблука.

- Діагностика і лікування пухлин орбіти.

Тема : Пошкодження ока і його захисного апарату.

- Послідовність і об'єм обстеження хворого з пошкодженням органу зору.
- Методи діагностики і лікування ерозії рогівки.
- Методи видалення поверхневих сторонніх тіл з кон'юктиви і рогівки.
- Достовірні ознаки проникаючого поранення рогівки, склери.
- Методи діагностики внутрішньоочних сторонніх тіл.
- Клінічні ознаки ускладнень проникаючих поранень очей - увеїт, ендoftальміт.
- Терміни виникнення, клініка і методи лікування, профілактика симпатичної офтальмії.
- Лікування проникаючих поранень очного яблука.
- Методи видалення внутрішньоочних сторонніх тіл.
- Клініка і методи лікування метало зів ока.
- Клініка і лікування опіків очного яблука кристалами перманганату калію, аніліновими барвниками, фосфором.
- Профілактика очного травматизму.

Тема : Охорона зору дітей та підлітків.

- Картина нормального очного дна.
- Зміни очного дна при гіпертонічній хворобі.
- Патологія органу зору при діабеті.
- Патологія очного дна при захворюваннях крові.
- Зміни очного дна при захворюваннях нирок.
- Принципи лікування хворих з патологією очного дна при загальних захворюваннях.
- Клінічні ознаки, лікування мелано бластом судинного тракту.
- Офтальмологічні симптоми СНІДу.
- Зміни органа зору при дитячих інфекційних хворобах.
- Основні причини зниженого зору та сліпоти в дитячому віці.
- Принципи диспансеризації дітей з розладами зору та захворюваннями очей.
- Захворювання очей, при яких діти підлягають диспансерному нагляду.
- Організація офтальмологічної допомоги слабозорим та сліпим дітям.

Тема : Лікарняно-трудова і військово-лікарська експертиза при очних хворобах. Ургентна допомога при очних захворюваннях.

- Основні причини зниження гостроти зору у осіб різного віку.
- Характеристика сліпоти абсолютної і предметної, побутової і професіональної.
- Показання для направлення до школи для слабозорих та сліпих.
- Працевлаштування інвалідів по зору.
- Принципи експертизи працевлаштування при хронічних захворюваннях органа зору.
- Принципи експертизи працевлаштування при гострих захворюваннях органа зору.
- Показання по встановленню 1, 2, 3 групи інвалідності по зору.

- Показання до відстрочки військової служби.
- Показання до зняття з військового обліку.
- Основні симптоми і негайна допомога при абсцесі повіки, флегмоні слізного мішка, гострому дакріоденіті, флегмоні орбіти, гострому кон'юктивіті, виразці рогової оболонки.
- Симптоми і невідкладна допомога при гострому приступі первинної глаукоми, гострому іридоцикліті, непрохідності судин сітківки, невриті зорового нерва.
- Симптоми і невідкладна допомога при пошкодженнях очей: поранення повік, сторонні тіла кон'юнктиви і рогівки, проникаючі поранення очного яблука, травми очного яблука і захисного апарату.
- Негайна допомога при опіках очей.
- Невідкладна офтальмологічна допомога на етапах медичної евакуації у випадках застосування зброї масового ураження.